

De svenske Forsikringslove af 24. Juli 1903.

Af

Cand. mag. K. A. Wieth-Knudsen.

Den 2. Maj 1903 vedtog de svenske Kamre og under 24. Juli sanktionerede Kongen et Forslag, der kun paa enkelte Punkter afveg fra Regeringsudkastet, som blev fremlagt d. 14. Februar i 3 kongelige Propositioner: 1) Lag om försäkringsrörelse, 2) Lag om utlandsk försäkringsanstalts rätt at drifva försäkringsrörelse här i riket, 3) Om försäkringsinspektionens ordning. Den sidste »Proposition« blev bifaldet uden Debat og kan sættes i Værk af Administrationen, medens de to første d. 1. Januar 1904 vil træde ud i Livet i Kraft af de foreliggende Forsikringslove.

Disse har imidlertid — rent bortset fra de Forslag, der, væsentlig som en Udvidelse af den kgl. (administrative) Kundgørelse af 1886*), forelaa allerede 1898 — haft en lang Vej at gaa, thi Grundlaget, den skandinaviske Kommissions Fællesudkast af 22. Decbr. 1900, blev forelagt i Statsraadet Juli 1901 og derfra oversendt til »högsta domstolens granskning«. Medens Resultatet af denne kun blev Forandringer af mere formel Art, hvilke Juli 1902 blev indstillede til Justitie-Departementet, ændrede Kamrene flere af Forslagets Realiteter.

*) Resultatet af det Arbejde for en Forsikringslovgivning, der begyndte allerede i 70'erne.

De svenske Forsikringslove af 24. Juli 1903.

Af

Cand. mag. K. A. Wieth-Knudsen.

Den 2. Maj 1903 vedtog de svenske Kamre og under 24. Juli sanktionerede Kongen et Forslag, der kun paa enkelte Punkter afveg fra Regeringsudkastet, som blev fremlagt d. 14. Februar i 3 kongelige Propositioner: 1) Lag om försäkringsrörelse, 2) Lag om utlandsk försäkringsanstalts rätt at drifva försäkringsrörelse här i riket, 3) Om försäkringsinspektionens ordning. Den sidste »Proposition« blev bifaldet uden Debat og kan sættes i Værk af Administrationen, medens de to første d. 1. Januar 1904 vil træde ud i Livet i Kraft af de foreliggende Forsikringslove.

Disse har imidlertid — rent bortset fra de Forslag, der, væsentlig som en Udvidelse af den kgl. (administrative) Kundgørelse af 1886*), forelaa allerede 1898 — haft en lang Vej at gaa, thi Grundlaget, den skandinaviske Kommissions Fællesudkast af 22. Decbr. 1900, blev forelagt i Statsraadet Juli 1901 og derfra oversendt til »högsta domstolens granskning«. Medens Resultatet af denne kun blev Forandringer af mere formel Art, hvilke Juli 1902 blev indstillede til Justitie-Departementet, ændrede Kamrene flere af Forslagets Realiteter.

*) Resultatet af det Arbejde for en Forsikringslovgivning, der begyndte allerede i 70'erne.

Nedsættelsen af den skandinaviske Kommission kan opfattes som et Udslag af den senere Tids Bestræbelser for efterhaanden at tilvejebringe Overensstemmelse mellem de tre nordiske Landes Civillovgivning, — de bedste Støtter, den Ny-Skandinavisme, som i de sidste Aar har ligget i Luften, vil kunne faa. Men netop fordi disse Bestræbelser maa siges at have en bedre Plan og klogere Grundtanke end forrige Aarhundredes politiske Skandinavisme (end-sige den endnu tidligere dynastiske), maa det for den, der haaber, være beskæmmende at se disse Støtter svækkes en for en.

Fællesudkastet løste nemlig ikke Eenhedstanken, og om end den fælles Afstamning præger Forhandlingerne i alle tre Lande, saa vil disse vedtage Forsikringslovene, som i sin Tid Fimaloven, hvert i sin Form. Ikke engang den Tanke, som kom frem i Resolutionen paa den nordiske Livsforsikringskongres 1901: i det mindste gensidigt at indrømme ethvert af de to andre Riger en Mestbegunstigelses-Stilling i Retten til at drive Forsikringsvirksomhed i det tredje, er det lykkedes at realisere.

Det fælles Præg røber sig hovedsagelig i den Maade, hvorpaa Autorisationsprincippet er slaaet igennem baade i Danmark og Sverige, skønt det næppe i noget af Landene har haft Flertal blandt Fagmænd*) — og uden for deres Kreds er Spørgsmaalet kun i ringe Grad blevet diskuteret — og det vil rimeligvis ogsaa trænge igennem i Norge, skønt det allerede blev haardt fordømt i Motiverne til det særskilte norske Lovudkast af 1895. Det har imidlertid der lange Udsigter med det ny Lovforslags Gennemførelse, fordi denne er blevet knyttet til Gennemførelsen af en Aktielov, som man endnu ikke er naaet til Enighed om.

Ogsaa i de andre Lande har det været gjort gældende, at en Aktielov var en naturlig Betingelse for en Forsikringslov, men Regeringerne har ikke ment det for-

*) Jfr. Forhandlingen paa den nordiske Livsforsikringskongres 1901.

svarligt at udsætte den sidste for den af en Sammenknytning følgende Forsinkelse. I Sverige har Regeringen i denne Henseende ikke kunnet støtte sig til, at der faktisk allerede foreligger en ikke ti Aar gammel Aktielov*), thi Rigsdagen har selv begæret en Revision af denne, der er udarbejdet væsentlig efter tysk Mønster. Men hvorom alting er, den er ikke alene fuldstændig lagt til Grund for Forsikringsloven, men dens Paragrafer findes næsten alle i de svenske Forsikringsloves Bestemmelser »Om försäkringsaktiebolag«, »Om Registrering« og »Ansvarsbestemmelser«, og da de delvis er gentagne i Bestemmelserne »Om ömsesidige försäkringsbolag«, blot med de af Æmnet nødvendigt følgende formelle Ændringer, er det intet Under, at alene »Lag om försäkringsrörelse« er svulmet op til et Opus paa 166 Paragrafer, og sammen med Lov om udenlandske Forsikringsanstalter udgør 59 store bourgeoistrykte Oktavsider.

I denne Redaktion er de foreliggende Love ikke let overskuelige, saa meget mere, som de tager Sigte ikke alene paa Livsforsikringen, men paa enhver Gren af Forsikringslivet (med enkelte udtrykkelig nævnte Undtagelser), og dette blev da ogsaa med stor Styrke gjort gældende af Gustafsson (Sjögesta) ved andet Kammers sidste Behandling af Lovene. Vi skulle nu ud fra disse forsøge at gengive »der langen Rede kurzer Sinn« med Hensyn til den egentlige Forsikringsvirksomhed.

Saadan maa (ifølge »Almänna bestämmelser«) kun drives af Aktieselskaber eller gensidige Selskaber, og Stiftelsen af disse er afhængig af Kongens Stadfæstelse af Statuterne.**). Denne Stadfæstelse skal bilægges Andragendet om Registrering, uden hvilket intet Forsikrings-

*) Af 28. Juni 1895, med Ændring af 10. Juli 1899.

***) Overalt hvor de fleste konstitutionelle Landes Love har »Indenrigsministeriet«, har Sverige »Konungen«, hvilket er en Følge af, at den svenske Forfatning tillægger »Kongen« en udstrakt Myndighed til uden Rigsdagens Medvirkning at udfærdige økonomiske Love.

selskab kan erhverve Ret eller indgaa Forpligtelser; de som gøre saadant paa Selskabets Vegne, er herfor solidarisk ansvarlige, som var det for egen Regning.

Af Lovens næste Afsnit »Om försäkringsaktiebolag» er det væsentlig kun §§ 4, 5, 6, 48, 49 og 60, som indeholder Bestemmelser, der ikke genfindes forskellige Steder i Aktieloven; de fire førstnævnte svarer til § 6, 11, 3 og 19 i det danske Forslag til Lov om Livsforsikringsvirksomhed, som det blev fremsat i Folketinget d. 6. Oktbr. 1903. Der fordres altsaa Oplysning om det højeste Beløb, som Selskabet selv vil tegne paa samme Risiko, som højst maa udgøre $\frac{1}{25}$ af den indbetalte Aktiekapital (ikke under 100000 Kr. for Livsforsikringsselskaber), der atter skal udgøre mindst 25 % af den tegnede; endvidere om hele det matematiske og tekniske Grundlag, hvilket skal kunne bære en kraftig Amortisation, idet Perioden, hvori denne skal foregaa, er 10 Aar for de inden andet Regnskabsaar udgivne Organisationsomkostninger, og 5 Aar for de i Løbet af et Regnskabsaar opførte Anskaffelsesomkostninger, hvoraf altsaa kun $\frac{4}{5}$ maa opføres som Aktiv.

Denne sidste Bestemmelse om en 5aarig Amortisationsfrist er en af dem, der i Fremtiden vil tynde haardst, og da den ogsaa for saa vidt fortjener større Opmærksomhed, som man endnu ikke er helt klar over dens Virkning (medens der næppe længer hersker afvigende Meninger om det tilsyneladende vigtigere Spørgsmaal om, hvorledes Præmiereserven forsvarligt skal beregnes), skal vi medgive den en særlig Forklaring.

Sagen er jo, at medens Erhvervelsesomkostningerne (Organisation og Anskaffelse) i Reglen forfalder straks og langt overgaaer den hertil svarende samtidig forfaldne Del af Bruttotillæget paa første Aars Præmie, saa svarer der til disse Udgifter i Realiteten en Række Indtægter, der bestaar af de fremtidige Bruttotillægsdele, som først efterhaanden (samtidig med de fremtidige Nettopræmier) vil forfalde til Betaling. Hvis man nu kunde regne med at Frafaldet var forsvindende, da turde man stille

samtligte fremtidige Tillægs nuværende Værdi delvis op som reelt Aktiv, svarende til de øjeblikkelige Erhvervelsesomkostninger som reelt Passiv. Dette kan ogsaa udtrykkes saaledes, at man kunde lade Amortisationsperioden være lige saa lang som Forsikringernes gennemsnitlige Varighed, der godt kan være en Snes Aar, naar man intet Hensyn behøver at tage til Frafaldet. Paa den største Del af dette, som jo indtræffer i de allerførste Aar efter Tegningen, lider imidlertid enhver Anstalt et betydeligt Tab, selv om den inddrager den tilsvarende Præmiereserve, thi denne vil i Begyndelsen sjælden være stor nok til, at den paagældende Anstalt deri kan skaffe sig Erstatning for alle de fremtidige Bruttotillægsdeles nuværende Værdi. Derfor regner man forsigtigvis med en langt kortere Amortisationsfrist. Men det følger af det foregaaende, at man ved f. Eks. ad Lovgivningsvejen at nedvinge Amortisationsperioden vil kunne naa et Punkt, hvor det aarlige Amortisationsbeløb selv under iøvrigt normale Forhold bliver saa stort, at Driftsregnskabet i Begyndelsen bliver meget slet, selv om der intet som helst er at indvende mod det benyttede Grundlag. Hvor Grænserne skal sættes, er det ikke let at give almindelige Regler for, men 10 Aar ligger sikkert Sandheden nærmere end 5.

Paragraf 5 indeholder tillige Bestemmelse om, at Forsikringsselskaber, hvis Virksomhed uden for Livsforsikring strækker sig til at meddele Forsikring for mere end 10 Aar, skal meddele Grundlaget for Beregning af Forsikringspræmier og Præmiereserve, og synes herved at aabne Adgang for Regeringen til ogsaa at faa Indflydelse paa f. Eks. Brandforsikringsselskabernes Risikoberegning.

Paragraf 49 umuliggør Reklamering med den ikke indbetalte Del af Aktiekapitalen; § 60 tillader Forsikringstageren at hæve Kontrakten, naar Selskabet kommer under Konkursbehandling, men gælder naturligvis heller ikke Livsforsikringen.

Det næste Afsnit »Om ömsesidiga försäkringsbolag«

stiller som allerede antydtes i det væsentlige de gensidige Selskaber paa samme Fod som Aktieselskaberne, og der er derfor ingen Grund til at gaa nærmere ind paa Enkelthederne.

Derimod er der i Afsnittet »Om försäkringsfond og säkerhetsfond« med Hensyn til det sidste den væsentlige Forskel paa Aktieselskaberne og gensidige Selskaber, at disse har Lov at henregne hele Garantikapitalen, men Aktieselskaberne kun den halve Aktiekapital til det Sikkerhedsfond, som ifølge § 126 (til hvilken det danske Forslag i § 17 har en Analogi) skal udgøre $\frac{1}{20}$ af Forsikringsfonden for Livsforsikringer, og Halvdelen af Overskuddet skal henlægges, indtil Sikkerhedsfonden har en saadan Størrelse. Oprindeligt var Forholdet i denne Paragraf til Ugunst for de gensidige Selskaber, men det er i Tidens Løb undergaaet adskillige Forandringer som Følge af den Kamp, der har staaet mellem de Gensidige og Aktieselskabernes Interesser, og Paragrafens Skæbne er typisk saa vel for Striden, som for den stærkt voksende Betydning, de gensidige Selskaber i nyeste Tid har faaet for svensk Livsforsikringsvirksomhed.

Overfor den Sikkerhed, som kræves af de Værdipapirer, hvori Forsikringsfonden (der beregnes efter Netto-metoden) skal anlægges, er de svenske Love meget liberale; dens Kapitaler maa ogsaa anlægges i fast Ejendom, endog indtil den fulde Taksationsværdi for den Ejendoms Vedkommende, som Selskabet selv benytter til sin Virksomhed. Der findes (i Modsætning til hvad Tilfældet er i det danske Forslag) ingen Bestemmelse om, at en af Forsikringsraadet udnævnt Tillidsmand skal underskrive de paagældende Dokumenters Paategning om, at de forsikrede har Krav i dem som i haandfaaet Pant, men Værdipapirerne skulle opbevares under dobbelt Lukke, hvortil Tillidsmanden har den ene Nøgle.

Konkurs og Fusion foregaar i et og alt under Forsikringsinspektionens Auspicier i Overensstemmelse med almindelige Regler; men ogsaa med Hensyn til Lovens

øvrige Virkninger maa det siges, at disse i høj Grad ville komme til at afhænge af den Forsikringsinspektion, som skal føre Tilsyn med dens Gennemførelse. Thi ligesom det har vist sig f. Eks. i Tyskland, at en i Forvejen skrap Lov kan blive besværlig gennem Inspektionens Opfattelse af sine Opgaver, saaledes vil en mild Lov af tilsvarende Grunde kunne blive i Realiteten uden ny Virkninger. Der knyttede sig derfor en betydelig Interesse til Spørgsmaalet om, hvem der skulde lede Inspektionen som Formand, og hertil er blevet udnævnt Prof. Phragmén, tidligere Matematiker i det gensidige »Almänna Lifförsäkringsbolaget«.

Fra Lovens Omraade er blandt andet undtaget de Syge- og Begravelseskasser, som ikke tilstræber forretningsmæssig Forsikringsvirksomhed; disse Undtagelsesparagrafer, der ikke fastsætter noget Minimumsbeløb for Risikoen paa samme Liv, forstaas bedst som et Offer til det store Landparti, der er parat til at rejse sig imod alt, hvad der kunde synes at true de økonomiske Interesser, det repræsenterer, og som nær var blevet farligt for Lovens Gennemførelse.

Om Loven for udenlandske Selskaber er kun at bemærke, at den hviler paa det samme Princip som §§ 40—51 i det danske Forslag: at man paa visse Betingelser, navnlig mod Depositum af 100000 Kr., giver udenlandske Selskaber Koncession paa at drive Forsikringsvirksomhed i Indlandet, idet man ikke ved at inddrage dem under Hovedlovens Bestemmelser vil »öka almänhetens förtroende til de utländska bolagen«, som det hedder i vedkommende Udvalgsbetænkning. Iveren for dette Princip, hvilket er blevet meget omstridt, er endog gaaet saa vidt, at den Agent, der i sin Virksomhed reklamerer med de deponerede 100000 Kr., skal ifalde Bøder ifølge Lovens §§ 13 og 19.

Saavidt er vi endnu ikke herhjemme.